

YLVA NORLING JÖNSSON

Ett modernare utsökningsförfarande – några tankar kring ett urval av Utsökningsutredningens förslag

I artikeln beskriver den särskilda utredaren Ylva Norling Jönsson några av förslagen i Utsökningsutredningens betänkande Ett modernare utsökningsförfarande (SOU 2016:81). Förslagen syftar till en modernisering av utsökningsrätten. Det regelverk som styr Kronofogdemyndighetens verksamhet ska bli enklare och tydligare genom mer enhetliga bestämmelser om bl.a. utsökningstitlar (exekutionstitlar med nuvarande terminologi) och verkställighetsåtgärder innan en utsökningstitel har fått laga kraft. Utredningen föreslår förändringar beträffande tillgångsutredning, myndighetssamverkan, löneutmätning, beneficium, utmätning av bostäder, avhysning, frivilliga överenskommelser och processledning samt exekutiv försäljning. Ylva Norling Jönsson beskriver några av de utmaningar som uppdraget inneburit och lämnar en del personliga reflektioner kring en del av förslagen.

YLVA NORLING JÖNSSON är lagman i Helsingborgs tingsrätt. Hon var särskild utredare i Utsökningsutredningen och har tidigare medverkat i flera andra lagstiftningsarbeten. Ylva Norling Jönsson har bl.a. varit sekreterare och expert i Förmånsrättskommittén och särskild utredare i den utredning som ledde fram till Lagen om skuldsanering för företagare (2016:676).

1. INLEDNING

En förutsättning för ett fritt och modernt samhälle är att människor interagerar med varandra och ingår avtal sinsemellan. Det allmänna i dess olika former ingår också olika avtal med de människor som vistas i samhället. Ibland ingås avtalen direkt mellan en myndighet och en privatperson; ibland uppstår ömsesidiga rättigheter och skyldigheter genom att människor väljer en viss bosättning eller tar i anspråk en viss tjänst. Företag i olika former erbjuder varor och tjänster. Om erbjudandena antas

uppstår ett avtal mellan företaget och kunden, som i sin tur kan vara ett annat företag. Ibland kan människor eller företag ta sig en rätt som de inte har vilket i sin tur kan skapa ett berättigat krav för någon annan att återställa tidigare ordning.

Alla de nu uppräknade situationerna – liksom en mängd situationer som inte beskrivits ovan – hanteras dagligdags av parterna själva. I de allra flesta fall är parterna överens om vad som gäller och utbyter prestationer i enlighet med detta. I andra fall ställer parterna anspråk på varandra, tolkar och omtolkar förutsättningarna och träffar ibland nya överenskommelser med ändrade villkor. Men i en del situationer krävs tvång för att en part ska fullgöra sina skyldigheter. Det kan bero på att parten inte *vill* prestera men det kan också bero på att parten inte anser sig *kunna* prestera. I de situationerna är det nödvändigt att samhället ställer tvångsmedel till förfogande. Men när och hur tvång får användas måste vara noggrant reglerat. Tvångsanvändningen måste vara effektiv för att vara trovärdig. Samtidigt måste effektiviteten balanseras mot krav på att tvånget utförs med respekt för den enskildes rättigheter för att tvångsanvändningen ska vara human och rättssäker.

Utsökningsbalken (1981:774) trädde i kraft den 1 januari 1982 och ersatte då bl.a. 1877 års utsökningslag. Utsökningsbalken (UB) var resultatet av ett långvarigt utredningsarbete och innebar en genomgripande modernisering av utsökningsrätten. Det ska sägas först som sist att UB har tjänat oss, och fortfarande tjänar oss, väl. Balken är ett resultat av ett förnämligt lagstiftningsarbete. En reflektion är att de tidsramar som gäller för nutidens lagstiftningsprojekt knappast tillåter så genomtänkta produkter. Under de knappt 35 år som UB har varit i kraft har emellertid såväl Kronofogdemyndigheten som samhället i stort förändrats. Kronofogdemyndigheten har gått från en organisation med 81 kronofogdedistrikt med Riksskatteverket som huvudman till att vara en enda självständig myndighet med fysisk närvaro på 37 platser i landet. Den informationstekniska utvecklingen har lett till förändringar av Kronofogdemyndighetens arbetsmetoder vilket gör att det ställs ökade krav på ett teknikneutralt regelverk. Den digitala transformeringen har lett till att medborgarna ställer krav på att myndigheter är tillgängliga och kan ge service genom elektronisk kommunikation samtidigt som myndigheternas fysiska närvaro i det lokala samhället har minskat. Globaliseringen innebär en större rörlighet av både människor, företag och egendom vilket i sin tur lett till att det internationella utsökningsrättsliga samarbetet har utvecklats. Sveriges internationella åtaganden har ökat och internationell

rätt har fått en mer framträdande roll. Trots dessa förändringar har det inte genomförts någon samlad eller mer genomgripande översyn av UB. Sammantaget är UB numera, även med beaktande av dess förtjänster, föråldrad, svåröverskådlig och svår att tillämpa. Detta är bakgrunden till att regeringen i september 2014 beslutade att ge en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av utsökningsbalken och anslutande regler i syfte att modernisera utsökningsrätten (kommittédirektiv 2014:127)

När jag tillfrågades om jag ville ta mig an uppdraget blev jag både glad och stolt. En bit på väg kändes uppdraget nästan övermäktigt. UB är ett komplext regelverk som är sinnrikt konstruerat. Drar du i en tråd går det lätt en maska på ett annat ställe. Det blev också ganska tidigt uppenbart att UB är svår att ta till sig och ganska ogenomtränglig för den oinvigde. Min ambition har varit att skapa ett regelverk som ska kunna förstås och tillämpas av en praktiskt verksam jurist utan att denne som regel ska behöva studera förarbeten och rättspraxis. En stor utmaning har varit det mycket omfattande uppdraget med många särskilt utpekade frågor. En del frågor har varit omfattande och krävt mycket arbete, andra har varit mindre och vissa har avsett perifera rättsfrågor som knappt platsat i utsökningsrätten. Det har ibland känts spretigt samtidigt som frågorna gått in i varandra. Jag och min utredningssekreterare har många gånger konstaterat att frågorna är så många att de hade räckt till flera utredningar!

Utsökningsutredningen har haft i uppdrag att överväga särskilt angivna frågor om exekutionstitlar, utredning av gäldenärens tillgångar, myndighetssamverkan, löneutmätning, beneficium och utmätning av bostäder, avhysning, Kronofogdemyndighetens medverkan till frivilliga överenskommelser och processledning samt exekutiv försäljning och redovisning av influtna medel. Vidare har uppdraget inneburit att utredningen ska lämna andra förslag på åtgärder som kan leda till ett effektivare utsökningsförfarande. Mot bakgrund av utredningsuppdragets omfattning, frågornas komplexitet och den utredningstid vi haft till vårt förfogande har vi behövt göra vissa avgränsningar av uppdraget. Under utredningsarbetet har vi kommit att överväga och lämna förslag i många olika frågor som kan leda till ett modernare, effektivare och mer rättssäkert utsökningsförfarande.

Jag anser att utsökningsförfarandet ska vara effektivt i den bemärkelsen att den som vänder sig till Kronofogdemyndigheten för att få hjälp med att driva in en skuld inte ska behöva vänta längre än nödvändigt. Genom ett enklare och tydligare regelverk kan utsökningsförfarandet bli snabbare och mer verkningsfullt. Det stora antalet mål hos Kronofogde-

myndigheten ställer krav på att tillämpningen i det stora flertalet ärenden är enkel och förutbestämd. Det tvångsvisa genomförandet ska följa ett bestämt mönster så att händelseförloppet är förutsebart för alla berörda. I de allra flesta fall ska utrymmet för olika tolkningar och avsteg från vad som gäller för merparten av målen vara begränsat. Samtidigt måste det finnas ventiler för de enstaka fall där ett tvångsvist genomförande enligt huvudregeln skulle få ett orimligt resultat. Det är också en självklarhet att det utsökningsrättsliga regelverket och utsökningsförfarandet måste anpassas så att Sverige lever upp till sina internationella åtaganden enligt Europakonventionen och barnkonventionen. Vår vision är att utsökningsmål ska hanteras enligt ett regelverk som likt en mångfacetterad och välbalanserad väg möjliggör att motstående intressen kan vägas mot varandra. Utsökningsförfarandet ska kännetecknas av effektiva och förutsebara rutiner samtidigt som det ska finnas utrymme att identifiera de enstaka fall som måste särbehandlas om konsekvenserna inte ska bli orimliga.

Utredningens förslag kommer att medföra en rad positiva konsekvenser. Om Kronofogdemyndighetens verksamhet kan bedrivas mer effektivt blir handläggningstiderna kortare. Regelförenklingar leder till mer enhetliga bestämmelser. Som exempel kan nämnas att utredningen föreslår enhetliga bestämmelser om verkställighet av domstols domar, utslag och beslut samt medlingsöverenskommelser som har förklarats verkställbara av domstol. Regelförenklingen innebär att det i vissa fall kan komma att ta något längre tid för sökanden att få utmäta tillgångar sålda och pengar fördelade. Eftersom egendomen redan är säkerställd genom utmätningen riskerar sökanden dock inte att gå miste om utmätt egendom. Förslaget kommer också att leda till en minskning av återkrav på grund av utbetalningar som ska gå åter efter att en utsökningstitel överklagats och ändrats.

Vi föreslår ett antal lagtekniska ändringar som underlättar förståelsen och tillämpningen av bestämmelserna. Utsökningsbalkens kapitel 1–3 och 16 upphävs och ersätts av nya kapitel. Reglerna om avhysning, som i många fall är den åtgärd som för den enskilde är mest ingripande, samlas i ett eget kapitel.

Flera utsökningsrättsliga frågor har tidigare fått sin lösning i rättspraxis. Kronofogdemyndigheten har genom olika ställningstaganden uttalat sig i olika rättsfrågor. Genom kodifiering av en del av denna rättstillämpning blir regelverket tydligare. Utsökningsförfarandet blir genom dessa förslag mer effektivt, transparent, rättssäkert och förutsägbart, vilket i sin tur sannolikt kommer att leda till minskade kostnader för det allmänna. Vi föreslår också språkliga förändringar som underlättar förståelsen av regelverket och gör lagtexten köns- och teknikneutral. Begreppet exekutionstitel,

som för den oinvidge nästan kan uppfattas som stötande, byts ut mot det visserligen inte mer alldagliga men i vart fall neutralare begreppet utsökningstitel. Det nya begreppet har den fördelen att det anknyter till både regelverkets namn (Utsökningsbalken) och rättsområdet (utsökningsrätt).

Utsökningsutredningen lämnade sitt betänkande Ett modernare utsökningsförfarande (SOU 2016:81) till justitie- och migrationsministern Morgan Johansson den 25 november i år. Det är ett omfångsrikt betänkande. I det följande presenteras några av mina tankar kring ett urval av utredningens förslag.

2. EFFEKTIVARE INDRIVNING AV OFFENTLIGRÄTTSLIGA FORDRINGAR

Dagens utsökningsförfarande skiljer på allmänna mål och enskilda mål. Offentligrättsliga fordringar verkställs enligt regelverket för allmänna mål medan andra anspråk handläggs som enskilda mål. Regelverket som styr uppdelningen är svårtillgängligt. I vissa fall krävs det en genomgång av bestämmelser i utsökningsbalken, utsökningsförordningen och speciallagstiftning samt förarbeten för att avgöra om ett mål är allmänt eller enskilt. I de allmänna målen har Kronofogdemyndigheten till viss del dubbla roller eftersom Kronofogdemyndigheten har vissa borgenärsuppgifter. Den dubbla funktionen har ifrågasatts men Utsökningsutredningen har ansett att det inte är utredningens uppgift att överväga förändringar i denna fråga. De allmänna målen särbehandlas också positivt bl.a. genom att Kronofogdemyndigheten inte tar ut några avgifter av staten för indrivning av offentligrättsliga fordringar. Även denna särbehandling, liksom statens privilegierade ställning vid löneutmätning, kan ifrågasättas. En av utredningens experter gör så i ett särskilt yttrande. Utredningen har emellertid tolkat sina direktiv på det sättet att det inte är vår uppgift att pröva om särbehandlingen av staten är motiverad.

Utredningen har funnit att skillnaderna i handläggningen av de allmänna och de enskilda målen inte är så stora att de motiverar en uppdelning i olika måltyper, särskilt inte eftersom det ibland är svårt att avgöra om indrivningen av en fordran ska följa det ena eller det andra regelverket. Vi föreslår därför att begreppen allmänna och enskilda mål tas bort. Merparten av de allmänna målen är sådana där lagstiftaren har bestämt att de ska handläggas enligt lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m. (indrivningslagen). Den särreglering som fortfarande behövs för

dess mål förtydligas och anges som uttryckliga undantagsbestämmelser för mål som handläggs enligt indrivningslagen.

Det är i dag ofta oklart vad som gäller när en förvaltningsmyndighet fattat ett beslut som innebär betalningsskyldighet för en enskild. Beslutet kan innebära att en enskild ska betala en avgift, antingen som betalning för något eller som en sanktion. Det kan också handla om att en enskild förpliktas återbetala något som den enskilde felaktigt utfått. Många gånger har lagstiftaren beslutat att betalningsskyldigheten kan framtvingas enligt indrivningslagen. Det är ett entydigt ställningstagande som innebär att verkställigheten följer på förhand givna regler. I andra fall har lagstiftaren i utsökningsförordningen eller speciallagstiftning uttalat att beslutet får verkställas enligt utsökningsbalkens bestämmelser om allmänna mål vilket gett upphov till olika tolkningar. Av än större betydelse är frågan om ett myndighetsbeslut är direkt verkställbart eller om myndigheten måste ansöka om betalningsföreläggande eller stämma den enskilde vid allmän domstol för att få ett utslag eller en dom som kan verkställas. Även denna fråga är många gånger svår att besvara. Enligt ny praxis från Högsta domstolen är det också så, till skillnad från vad som gällde tidigare, att en överprövning i förvaltningsdomstol av ett myndighetsbeslut som inte är direkt verkställbart inte leder till att beslutet får verkställas. Även om den enskilde överklagar beslutet och en förvaltningsdomstol meddelar en dom som innebär att beslutet godtas måste förvaltningsmyndigheten ändå ansöka om betalningsföreläggande eller stämning i allmän domstol för att kunna driva in sin fordran. Samma fordran kan alltså komma att prövas i både förvaltningsdomstol och i allmän domstol och domstolarna kan naturligtvis komma fram till motstridiga avgöranden. Det är varken en rättssäker eller effektiv ordning.

2.1 Myndighetsbeslut får verkställas när de har fått laga kraft

Vi föreslår en ny ordning som innebär att förvaltningsmyndigheters beslut alltid ska kunna verkställas när de har fått laga kraft, förutsatt att beslutet utgör myndighetsutövning och avser betalningsskyldighet. Förvaltningsmyndigheter och kommuner kommer inte längre att behöva skaffa en utsökningstitel via den summariska processen eller genom att ansöka om stämning i allmän domstol. I stället räcker det att den förpliktade haft en reell möjlighet att överklaga beslutet och att beslutet har fått laga kraft. Som regel kommer besluten att få laga kraft efter att överklagandetiden har löpt ut. Överklagas beslutet får verkställighet ske när det finns en lagakraftäggande dom. I den situationen blir det alltså förvaltningsdomstolens

dom som verkställs. Förfarandet blir på det sättet effektivare och billigare utan att rättssäkerheten eftersätts. Genom en effektivare indrivning av offentligrättsliga fordringar kan statens kostnadstäckning för avgiftsfinansierad verksamhet också förbättras.

Enligt vårt förslag ska vissa myndighetsbeslut precis som i dag kunna verkställas direkt, oftast enligt reglerna i indrivningslagen men i vissa fall enligt särskilda regler. Vi föreslår en ny bestämmelse i UB som slår fast att ett beslut från en förvaltningsmyndighet bara kan verkställas före laga kraft om det framgår av lag eller förordning.

Ett beslut som inte innebär myndighetsutövning, t.ex. ett beslut att utfärda en faktura, får inte laga kraft och kan heller inte bli föremål för överprövning av domstol. En myndighet som vill driva in en sådan fordran på civilrättslig grund är precis som i dag hänvisad till att ansöka om betalningsföreläggande eller väcka talan vid allmän domstol.

2.2 Kronofogdemyndigheten ska kunna hjälpa parterna att komma överens och att ingå ett utsökningsavtal

Parter som har hamnat i tvist med varandra har i allmänhet mycket att vinna på att lösa tvisten på frivillig väg. I förhållande till en domstolsprocess eller ett skiljeförfarande kan det spara både tid och pengar. Parterna kan också känna sig tillfreds med att de själva har haft inflytande över lösningen av sin tvist och en sådan lösning är ofta lättare för dem att acceptera än en dom. Genom att parterna frivilligt når en överenskommelse ökar också möjligheten för dem att fortsätta ett samarbete eller en affärsrelation efter att tvisten har avslutats. Även samhället har mycket att vinna på att uppmuntra parter att söka en frivillig lösning på sin tvist. Bland annat kan domstolar och andra myndigheter i större utsträckning lägga resurser på mål där förlikning inte är tillåten eller där det saknas förutsättningar för parterna att komma överens. Det är därför numera en självklarhet att allmänna domstolar samt hyres- och arrendenämnder försöker hjälpa parter att nå frivilliga överenskommelser.

Det är inte lika självklart att Kronofogdemyndigheten, i egenskap av verkställande myndighet, ska medverka till att parterna kommer överens. I domstolen processar borgenären för att få en verkställbar dom. I det skedet är utgången av målet oviss. En domstolsprocess kan ta lång tid och medföra höga kostnader. Detta innebär att det ofta finns klara och tydliga incitament för båda parter att ingå en förlikning. Under verkställighetsprocessen har sökanden redan en utsökningstitel som innebär rätt till tvångsvis verkställighet genom Kronofogdemyndighetens försorg. Sökan-

den kan därför ofta ha ett mindre intresse av att diskutera förlikning under verkställighetsfasen än under en domstolsprocess. Å andra sidan kan svarendan ha ett större intresse av förlikningsdiskussioner när verkställighet är nära förestående. Och även i ett senare skede av processen är frivilliga lösningar ofta det bästa för båda parter. Vi föreslår därför att Kronofogdemyndigheten, när det är lämpligt, ska verka för att parterna kommer överens. En förutsättning för att det ska vara lämpligt är att parterna går med på att föra sådana diskussioner. Kronofogdemyndigheten ska kunna hålla sammanträden för att ge parterna möjlighet att träffa en överenskommelse. Kronofogdemyndigheten ska också kunna hjälpa parterna att upprätta ett utsökningsavtal som reglerar deras överenskommelse.

Att medla mellan parter med motstående intressen är en svår uppgift som kräver erfarenhet av och intresse för konflikthantering samt fallenhet för samverkan med andra människor. Jag tror därför att uppgiften att hjälpa människor att komma överens under verkställighetsfasen bör anförtros en mindre krets kronofogdar. De kronofogdar som ska leda förlikningsdiskussioner bör erbjudas utbildning och möjlighet till erfarenhetsutbyte.

Utredningen har bedömt att möjligheterna för parterna att få hjälp av Kronofogdemyndigheten att träffa en överenskommelse kommer att ha ett särskilt värde när enskilda riskerar att förlora sin bostad, dvs. i samband med en ansökan om avhysning eller vid tvångsvis försäljning av bostäder. En överenskommelse i detta skede kan minska den enskildes lidande och underlätta för både gäldenären och dennes familj i en svår situation. De samhällsekonomiska vinsterna av en överenskommelse under verkställighetsfasen är också betydande. Det är vår bedömning att detta förslag, i vart fall på sikt, kommer att leda till minskade årsvisa personalkostnader för Kronofogdemyndigheten. Förutom att Kronofogdemyndigheten kan frigöra resurser för andra mål där överenskommelser inte kan uppnås kan kommunernas kostnader för jourboenden och andra alternativa boenden minska om färre personer förlorar sina hem och därmed behöver hjälp med att hitta en ny bostad.

2.3 Vassare tillgångsutredningar med tydliga ramar och ökat indrivningsresultat genom ökad myndighetssamverkan

Det har funnits stora förväntningar på utredningen när det gäller frågor kring Kronofogdemyndighetens arbete med att leta tillgångar. En del har hoppats på ökade möjligheter för Kronofogdemyndigheten att utmäta egendom som någon annan myndighet påträffar. Många har haft

förväntningar på att utredningen ska klargöra var gränsen mellan tillåtna utredningsåtgärder och otillåtna "fishing expeditions" går.

Enligt nuvarande regelverk måste lös egendom vara tillgänglig för Kronofogdemyndigheten för att den ska kunna utmätas. Det normala är att Kronofogdemyndigheten tar egendomen i förvar, antingen från gäldenären själv eller från någon annan. Kronofogdemyndigheten kan också säkra egendomen genom att försegla den, märka den eller genom att utfärda ett s.k. förbudsmeddelande som innebär att en utmätt fordran eller rättighet bara får infrias till Kronofogdemyndigheten eller den som Kronofogdemyndigheten anvisar. Om Kronofogdemyndigheten inte är på plats och kan ta egendomen i förvar krävs det att egendomen är i någon annans besittning för att Kronofogdemyndigheten ska kunna säkra och utmäta den genom s.k. distansutmätning. När egendomen innehas av en myndighet innebär besittningskravet att egendomen ska vara omhändertagen med stöd av den myndighetens regelverk.

Önskemålet om ökade möjligheter för Kronofogdemyndigheten att utmäta egendom som någon annan myndighet påträffar har kommit att symboliseras av en exklusiv guldlocka. Förespråkarna för utökade möjligheter till distansutmätning har beskrivit ett scenario där polisen påträffar en livsstilskriminell person med en dyrbar klocka utan att polisen har några aktuella brottsmisstankar som innebär att klockan kan tas om hand enligt polisens regelverk. Om klockbäraren har skulder som lämnats för indrivning hos Kronofogdemyndigheten kan Kronofogdemyndigheten emellertid, om myndigheten kommer till platsen, utmäta klockan för dessa skulder. Det har framförts att polisen i den aktuella situationen borde kunna ta hand om klockan i avvaktan på att Kronofogdemyndigheten kommer till platsen alternativt agera som Kronofogdemyndighetens förlängda arm och utmäta klockan. Vi har valt att inte lämna några förslag som ger Kronofogdemyndigheten sådana ökade möjligheter till distansutmätning. Jag tror att en sådan ordning skulle kunna leda till en önskad utveckling. Jag ser en uppenbar risk för att allmänhetens förtroende för myndigheter kan urholkas om myndigheternas olika roller och uppgifter blandas samman. Lika olämpligt är det om myndigheter skulle komma att tillämpa särskilda regler för indrivning av skulder på den grunden att gäldenären har en kriminell identitet. Även om regler om distansutmätning skulle utformas så att de omfattade alla gäldenärer är risken uppenbar att en brottsbekämpande myndighet som t.ex. Polismyndigheten och Tullverket skulle använda regelverket som verktyg i kampen mot kriminalitet.

Kronofogdemyndigheten har redan i dag goda möjligheter att distansutmäta egendom som finns i andra myndigheters besittning. Om besittningskravet togs bort skulle det kunna leda till att enskilda, inför risken att deras egendom kan komma att utmätas om de kontaktar en myndighet, känner ett obehag och en ovilja inför myndighetskontakter och därför undviker samröre som inte är påtvingat. Det är inte heller en effektiv resursanvändning att myndigheter som påträffar egendom som de inte har i uppdrag att omhänderta, ska kontrollera om personer som egendomen kan kopplas till är gäldenär i ett mål hos Kronofogdemyndigheten. Tillit till myndigheter och olika samhällsfunktioner är kanske den allra viktigaste beståndsdel i ett fritt samhälle. Den tilliten får inte äventyras. Utredningen föreslår därför inga ändringar beträffande besittningskravet vid distansutmätning. Jag anser att vårt förslag om ökad samverkan genom elektroniskt informationsutbyte mellan Kronofogdemyndigheten och andra myndigheter som betalar ut utmätningsbara ersättningar och bidrag är ett bättre alternativ att öka effektiviteten i indrivningsprocessen. Det kommer att leda till att Kronofogdemyndigheten kan utmäta pengar och annan egendom som finns hos andra myndigheter i större utsträckning än i dag. Det förslaget leder till en bättre kontroll av statens pengar, ett effektivare utskökningsförfarande och ett bättre ekonomiskt utfall för borgenärskollektivet. Det förslaget är också mindre känsligt ur integritetssynpunkt än vad ett förslag om utökade möjligheter till distansutmätning skulle vara.

Kronofogdemyndigheten har redan i dag många verktyg för att utföra en tillgångsutredning. Vi föreslår ändringar som gör att verktygen blir vassare och mer ändamålsenliga. Kronofogdemyndigheten får kalla sökanden, svaranden och andra personer med kännedom om svarandens förhållanden till förhör under tillgångsutredningen. Den som inte kommer kan bli skyldig att betala vite. Vi föreslår att vitesbeloppen höjs så att de anpassas till dagens penningvärde. Vi föreslår också att inte bara svaranden utan också andra personer ska kunna hämtas till förhör samt att upplysningsskyldigheten utökas och förtydligas. Förslagen kan leda till färre inställda sammanträden samt att Kronofogdemyndigheten får tillgång till mer adekvat information, även om tillgångar utomlands. Sammantaget kommer Kronofogdemyndigheten att få lättare att hitta tillgångar vilket kommer att leda till ett ökat indrivningsresultat.

Vi föreslår en ny bestämmelse i utskökningsbalken som klargör att Kronofogdemyndigheten får vidta de utrednings- och spaningsåtgärder som är befogade för att utreda gäldenärers tillgångar. Vi föreslår också nya

bestämmelser som ger uttryckligt lagstöd för att Kronofogdemyndigheten ska kunna genomföra registerkontroller och utbyta information med andra myndigheter. När det gäller gränsdragningen mellan tillåtna utredningsåtgärder och otillåtna "fishing expeditions" gör utredningen vissa uttalanden som vi hoppas ska ge Kronofogdemyndigheten vägledning. Uttalandena är emellertid mer exemplifierande än gränsdragande eftersom alla situationer är unika och inte alltid kan placeras i ett visst fack. Vi anser att en grundförutsättning för att Kronofogdemyndigheten ska leta efter tillgångar är att det finns ett utsökningsmål. Kronofogdemyndigheten ska inte ägna sig åt att planlöst leta efter tillgångar och därefter undersöka om en viss tillgång tillhör någon gäldenär i ett pågående utsökningsmål. Detta hindrar inte att Kronofogdemyndigheten genomför kontroller mot offentliga register eller samverkar med och tar emot information från andra myndigheter för att leta efter tillgångar. Det hindrar inte heller att andra myndigheter samverkar med Kronofogdemyndigheten innan egendom lämnas ut eller pengar utbetalas.

2.4 Ökad partsinsyn genom modern teknik

En anledning till att Utsökningsbalken behöver moderniseras är att den digitala transformeringen gör att medborgarna ställer nya krav på myndigheterna. Ett rättssäkert utsökningsförfarande måste innebära att parterna kan ta del av samtliga beslut som fattas i ett utsökningsmål och att de kan överklaga besluten när de inte godtar Kronofogdemyndighetens bedömningar och ställningstaganden. På grund av den stora mängden utsökningsmål och det stora antalet beslut som fattas i varje ärende skulle det inte vara effektivt för vare sig Kronofogdemyndigheten eller parterna om Kronofogdemyndigheten skickade ut alla dessa beslut. I stället anser vi att Kronofogdemyndigheten bör utveckla ett webbaserat informationsverktyg så att parterna på ett enkelt sätt och i den omfattning de själva väljer kan följa det som händer i deras utsökningsmål. På så sätt skulle utsökningsförfarandet bli mer transparent, rättssäkert och effektivt. En person som står under löneutmätning skulle kunna följa de betalningar som görs och se hur mycket som är kvar att betala på varje skuld. Både sökanden och svaranden skulle kunna få del av varje enskilt beslut om fördelning och utbetalning och härigenom få en reell möjlighet att överklaga besluten.

2.5 Kronofogdemyndigheten får en lagreglerad skyldighet att processleda parterna

Samtidigt som utskökningsförfarandet ska vara snabbt och effektivt får inte enskildas rättssäkerhet eftersättas. Korrekt och tydlig information från myndigheter är en viktig förutsättning för rättssäkerhet. En myndighet måste alltid kunna lämna korrekt information utan att framstå som partisk så länge informationen är av upplysande och inte rådgivande karaktär. Alla parter tjänar på att veta vad som gäller och att besluten blir korrekta från början. Utöver den allmänna serviceskyldigheten som följer av förvaltningslagen föreslår vi att Kronofogdemyndigheten får en i utskökningsbalken reglerad skyldighet att processleda parterna så att de kan agera på ett effektivt och ändamålsenligt sätt. Kronofogdemyndigheten ska avhjälpa otydligheter och ofullständigheter i parternas framställningar genom frågor och påpekanden. Med detta förslag kan andelen materiellt riktiga resultat öka och Kronofogdemyndighetens handläggning i större utsträckning inriktas på det som är väsentligt i målet. En väl avvägd processledning bör i viss utsträckning kunna ersätta en parts behov av att anlita ett juridiskt biträde. Förslaget innebär fördelar för såväl enskilda parter som berörda myndigheter och domstolar.

2.6 Proportionalitetsprincipen lagfästs

Proportionalitetsprincipen är en allmän rättsgrundsats som gäller utan särskilt lagstöd. Både Europadomstolen och nationella domstolar har lämnat vägledning för innebörden och tillämpningen av proportionalitetsprincipen i flera avgöranden. I Europadomstolens dom *Rousk mot Sverige* konstaterade domstolen att exekutiv försäljning och avhysning från en bostad för en utmätningsbar skuld till staten som vid tidpunkten för försäljningen och avhysningen bara uppgick till 6 721 kronor stred mot Europakonventionens bestämmelser om skydd för egendom och rätten till respekt för hemmet. Rousk- domen har fått stor uppmärksamhet. Min analys av Rousk- domen är att det var flera samverkande faktorer som ledde till att Sverige fälldes av Europadomstolen. Domstolen pekar på att utmätningsbeslutet inte hade delgetts klaganden, att de underliggande besluten inte hade fått laga kraft, att den slutliga fordran var mycket liten, att köparens intressen vägde förhållandevis lätt i sammanhanget och att det innebar en extra ekonomisk börda för Rousk att övervärdet från försäljningen betalades ut flera månader efter det att han var tvungen att finna ett nytt hem. Både Skattemyndigheten och Kronofogdemyndigheten hade också gjort sig skyldiga till direkta felaktigheter. Kanske hade utgången blivit en

annan om Skattemyndigheten prövat Rousks anståndsbeväran i ett tidigare skede eller om Kronofogdemyndigheten informerat sig om det anstånd som så småningom beviljades och agerat utifrån korrekta uppgifter om den totala skuldbördan.

Jag anser att Rousk-domen tydliggör ett reformbehov. Proportionalitetsprincipen är en allmän rättsgrundsats som gäller utan särskilt lagstöd. Jag tror emellertid att en lagfäst proportionalitetsprincip i utsökningsbalcken leder till att principen får större genomslag under verkställighetsprocessen vilket innebär att Sverige också bättre kan leva upp till några av sina internationella åtaganden. Den nu förslagna kodifieringen av proportionalitetsprincipen kan utgöra det stöd Kronofogdemyndigheten behöver för att kunna identifiera och särbehandla de enstaka fall där ett tvångsvist genomförande enligt huvudreglerna skulle leda till ett orimligt resultat.

Proportionalitetsprincipen innebär att skälen för en åtgärd alltid ska ställas i relation till de olägenheter som åtgärden eller beslutet innebär för den enskilde. Vid Kronofogdemyndighetens val av åtgärd ska det eller de alternativ väljas, som med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet uppnår syftet genom minst ingripande åtgärder. Europakonventionens skydd gäller oavsett om det finns en eller flera utmättningsbara tillgångar. Kronofogdemyndigheten måste således göra en proportionalitetsbedömning även om det bara finns en tillgång som är möjlig att utmäta.

2.6.1 Kronofogdemyndigheten ska kunna upphäva ett beslut om det är uppenbart att beslutet inte är proportionerligt

Enligt nuvarande reglering ska en utmätning hävas om försäljning av den utmäta egendomen inte kan antas ge ett överskott som gör åtgärden försvarlig. Utmätning kan hävas om försäljningen av den utmäta egendomen inte kan väntas ge så mycket att sökanden kan få betalt med något beaktansvärt belopp. Denna bestämmelse tillåter dock inte att Kronofogdemyndigheten upphäver andra åtgärder och beslut, t.ex. försäljning av en fastighet på auktion.

Eftersom proportionalitetsprincipen ska beaktas under hela utsökningsförfarandet anser vi att det måste vara möjligt för Kronofogdemyndigheten att upphäva samtliga beslut i utsökningsförfarandet, under förutsättning att dessa inte har fått laga kraft. Det innebär i viss mån en minskad förutsebarhet för sökanden. För att ett beslut ska upphävas måste det därför krävas starka skäl. Vi föreslår därför att ett beslut bara ska kunna upphävas om det är uppenbart oproportionerligt. Möjligheten att upphäva ett beslut med stöd av proportionalitetsprincipen ska således bara tillämpas i rena undantagsfall när det skulle leda till orimliga resultat om beslutet blev be-

stående. Åtgärder som Kronofogdemyndigheten redan har vidtagit ska inte återgå förrän upphävandebeslutet har fått laga kraft.

2.6.2 *Hur förhåller sig proportionalitetsprincipen till befintliga regler?*

Det finns redan i dag bestämmelser i det utsökningsrättsliga regelverket som behandlar balansen mellan sökandens, svarandens och tredje mans intressen. En lagfäst proportionalitetsprincip ersätter inte de regler om försvarlighetsbedömningar som redan finns. Om en åtgärd inte är försvarlig ur ett rent ekonomiskt perspektiv ska den underlåtas redan av detta skäl och Kronofogdemyndigheten behöver då inte göra den betydligt mer komplexa bedömningen av om åtgärden är proportionerlig. Även den nuvarande bestämmelsen som föreskriver att skälig hänsyn ska tas till såväl sökandens intressen som svarandens situation när en avhysning verkställs finns kvar som ett komplement till den övergripande bestämmelsen om proportionalitetsprincipen.

2.7 Effektiv löneutmätning och skälig levnadsnivå

Utmätning av lön innebär att Kronofogdemyndigheten beslutar att gäldenärens arbetsgivare ska hålla inne och redovisa en del av gäldenärens lön till Kronofogdemyndigheten för att pengarna ska kunna användas till betalning av gäldenärens skulder. Det är inte bara lön som kan utmätas på detta sätt utan löneutmätning kan ske även i andra ersättningar som pension, livränta, sjukpenning, föräldrapenning, arbetslöshetsersättning och skattepliktiga kostnadsersättningar. Efter en genomgripande reform år 1996 kan löneutmätning pågå utan uppehåll under obegränsad tid. Löneutmätning är mycket effektivt. Varje år betalas omkring 3,6 miljarder kronor genom löneutmätning vilket motsvarar omkring en tredjedel av det belopp som Kronofogdemyndigheten totalt sett driver in under ett år. Sammanlagt pågår det för närvarande löneutmätning hos omkring 100 000 gäldenärer. Det genomsnittliga löneutmätningens belopp är cirka 3 000 kronor per månad men variationerna är mycket stora. Vi har sett exempel på löneutmätningens belopp mellan 200 kronor och mer än 20 000 kronor per månad.

Vår utgångspunkt är att en effektiv löneutmätning förutsätter att den som står under löneutmätning får behålla så mycket av sin inkomst att det räcker till en skälig levnadsnivå. I annat fall är risken uppenbar att gäldenären förlorar incitamentet till öppet arbete. Risken är också stor att gäldenären och dennes familj drabbas av ohälsa och andra problem. Löneutmätning bör inte heller leda till att gäldenären blir berättigad till försörjningsstöd.

Även för borgenärskollektivet är det i längden gynnsammare att löneutmätningen sker på sådana villkor att gäldenären kan behålla sin betalningsförmåga.

2.7.1 Förbehållsbeloppen höjs för barnfamiljer

Precis som vid annan utmätning gäller att lön bara ska utmätas om det är försvarligt med hänsyn till det ekonomiska utfallet. Vidare får lön bara tas i anspråk till den del lönen överstiger det belopp som gäldenären behöver för sitt och familjens underhåll och för betalning av skulder som har företrädande framför utmätningsfordringen. Den del som inte får tas i anspråk genom löneutmätning (förbehållsbeloppet) bestäms efter reformen år 1996 med ledning av ett normalbelopp som ska omfatta alla normala levnadskostnader utom bostadskostnad. Normalbeloppen fastställs av Kronofogdemyndigheten efter en årlig omräkning som innebär att beloppen värdesäkras i förhållande till de belopp som gällde när reformen genomfördes.

Trots att normalbeloppen är värdesäkrade i förhållande till förändringar i penningvärdet har förbehållsbeloppen kommit att minska relativt sett om de jämförs med vad som numera kan lämnas i försörjningsstöd. Det främsta skälet till detta är att riksnormen för försörjningsstöd numera tar stor hänsyn till att kostnader för barn och ungdomar ökar i takt med att barn blir äldre och får större behov av en aktiv fritid och delaktighet och integration i samhället. Efter särskild prövning kan det också utgå försörjningsstöd för särskilda kostnader som inte ryms inom löneutmätningens normalbelopp. Vi har övervägt om riksnormen för försörjningsstöd borde vara vägledande även för förbehållsbeloppet vid löneutmätning. En mycket viktig aspekt är emellertid att regelsystemet vid löneutmätning måste vara enkelt och förutsebart. Både den som begär verkställighet och den som kan bli föremål för löneutmätning ska på förhand kunna överblicka konsekvenserna av ett beslut om löneutmätning. Kronofogdemyndighetens verksamhet måste vara effektiv och rättssäker. Kronofogdemyndigheten kan inte, på samma sätt som socialtjänsten, ta ställning till enskildas behov på detaljnivå i varje enskilt fall. Det är därför nödvändigt att reglerna för normal- och förbehållsbelopp vid löneutmätning i viss mån är trubbigare och därmed enklare att förutse och tillämpa än de som gäller vid försörjningsstöd. Behovet av förutsebara regler och ett effektivt förfarande är överordnat behovet av en absolut relativ likabehandling över tid. Även om det kan uppstå behov av att i framtiden åter justera nivåerna för normalbeloppen på grund av ändrade synsätt och regler i samhället bör det inte ske lika ofta och med samma snabba genomslag som när reglerna för försörjningsstöd ändras.

Kronofogdemyndigheten ska även fortsättningsvis fastställa ett normalbelopp som inte får tas i anspråk genom löneutmätning. Vi föreslår att normalbeloppen för barn justeras så att barnfamiljer får behålla ett högre belopp än i dag. Det sammanlagda normalbeloppet för de familjer som är föremål för löneutmätning skulle med vårt förslag öka med knappt 300 miljoner kronor per år. Det innebär emellertid inte att löneutmätningen skulle minska med samma belopp. Många gäldenärer skulle fortfarande betala hela sin skuld men med den skillnaden att löneutmätningen skulle pågå under längre tid. Andra gäldenärer skulle "slå i taket" om normalbeloppet höjdes. Om en person som i dag har ett löneutmätningssbelopp på 400 kronor får sitt normalbelopp höjt med 1 000 kronor innebär det inte att borgenärerna går miste om 1000 kronor utan om 400 kronor.

Kostnader för boende ska beräknas särskilt enligt samma principer som i dag. Vilka kostnader i övrigt som ska kunna beaktas ska regleras i utsökningsförordningen i stället för som i dag i Kronofogdemyndighetens meddelande. Hit hör t.ex. kostnader för arbete, umgänge med barn, sjukdom och tandvård. När det gäller umgängeskostnader har Högsta domstolen relativt nyligen (NJA 2015 s. 211) skapat ny praxis genom att slå fast att den som står under löneutmätning ska kunna få förbehålla sig kostnader för umgänge med barn. Utredningen förslår en kodifiering av denna praxis men går också ett steg längre. Om barnet ska försäkras rätt till umgänge med en förälder som har löneutmätning måste föräldern kunna undanta inte bara merkostnaden för umgänget utan också kostnader för resor och logi om barnet och föräldern bor på olika orter. Den nya bestämmelsen kan i vissa fall innebära att en borgenär får vänta längre innan hens fordran blir betald men utredningens bedömning är att barnets rätt till umgänge med sin förälder ska prioriteras framför borgenärens rätt till betalning.

2.7.2 *Anstånd med löneutmätningen*

Innan den löneexekutiva reformen kunde löneutmätning pågå under högst sex månader per kalenderår. Under de betalningsfria månaderna fick gäldenären viss möjlighet till ekonomisk återhämtning. Numera kan löneutmätning pågå utan avbrott och under obegränsad tid. Kronofogdemyndigheten kan dock bevilja anstånd som innebär att löneutmätningen pausas under viss tid. Möjligheten att få anstånd mer än en gång är i dag relativt begränsad.

I den nya skuldsaneringslagen (2016:675) som trädde i kraft den 1 november i år har det införts en bestämmelse som innebär att personer som har skuldsanering får två betalningsfria månader per år. Utredningen har

överbägt om alla personer som har löneutmätning borde få samma möjlighet till återhämtning men inte lämnat något sådant förslag. En skuldsanering innebär att det från början är bestämt hur länge förfarandet ska pågå samt vilket belopp gäldenären ska betala varje månad under hela förfarandet. Efter betalningsperioden blir personen fri från sina skulder. Löneutmätning är något helt annat. Beroende på skuldsituationen kan löneutmätningen pågå kort eller lång tid. Beroende på gäldenärens inkomster kan betalningen uppgå till olika belopp under olika perioder. Betalningsfria månader skulle ge gäldenären andrum på bekostnad av borgenärens rätt. I många fall skulle gäldenären i slutändan komma att betala lika mycket till borgenären men med den skillnaden att löneutmätningen pågick längre tid vilket naturligtvis är en olägenhet för gäldenären och dennes familj. I vissa fall skulle tiden för löneutmätningen sträckas ut trots att gäldenären inte hade något uttalat behov av betalningsfria månader. En något mer generös användning av anståndsinstitutet där anstånd kan beviljas efter en bedömning i det enskilda fallet är därför att föredra framför generellt längre betalningsperioder genom obligatoriska betalningsfria månader.

Vi anser att en person som står under löneutmätning ska kunna beviljas anstånd flera gånger om det behövs för att personen t.ex. kunna köpa ny beneficieegendom eller betala oförutsedda avgifter på grund av sjukdom eller olycksfall. Vi föreslår ett tillägg i bestämmelsen om anstånd där vi klargör att svarandens och dennes familjs personliga och ekonomiska omständigheter ska beaktas när anståndsfrågan prövas. I detta ligger att Kronofogdemyndigheten ska väga in hur länge löneutmätningen har pågått. Hur ofta anstånd ska kunna beviljas måste avgöras efter en bedömning av behoven i det enskilda fallet.

Om gäldenären får en paus under löneutmätningen innebär det att löneutmätningen kan komma att pågå under längre tid. Detta innebär att borgenärerna får vänta något längre på full betalning. Det är dock vår bedömning att förslaget är en viktig ventil för personer som står under löneutmätning utan att det leder till några nämnvärda ekonomiska konsekvenser för borgenärskollektivet.

2.7.3 *Proportioneringsprincipen lagfästs*

Om den som har löneutmätning lever tillsammans med en make eller sambo bestäms förbehållsbeloppet med beaktande av partners ekonomiska förmåga att bidra till familjens försörjning. Denna s.k. proportioneringsprincip är inte lagfäst utan framgår av Kronofogdemyndighetens allmänna råd. Principen bygger på äktenskapsbalkens bestämmelser om att makar efter var och ens förmåga ska bidra till det underhåll som behövs

för att deras gemensamma och personliga behov ska tillgodoses. Vi anser att proportioneringsprincipen fortfarande ska gälla. Eftersom verkställighetsreglerna ska vara effektiva, förutsebara och rättssäkra har vi föreslagit att proportioneringsprincipen lagfästs.

2.8 Ingen omprövning av löneutmättningsbeslut när ändringen är obetydlig

I dag skickar Kronofogdemyndigheten ut nya beslut till alla personer som har löneutmätning och deras arbetsgivare om normalbeloppet vid löneutmätning ändras till följd av den årliga omräkning som görs för att beloppen ska följa ändringar i prisläget även om ändringen bara är några kronor. Vi föreslår att Kronofogdemyndigheten inte ska ändra ett beslut om utmätning av lön om resultatet av ändringen skulle sakna betydelse för sökanden och svaranden. Förslaget innebär en årlig besparing för Kronofogdemyndigheten om cirka 1 miljon kronor enbart i portokostnader. Till detta kommer minskad administration hos arbetsgivare och utbetalande myndigheter.

2.9 Bättre skyddsregler vid avhysning

Avhysning innebär att en tidigare ägare eller nyttjanderättshavare med tvång flyttas från fast egendom, bostadslägenhet eller något annat utrymme. Oftast sker avhysning på grund av att en nyttjanderätt är förverkad. Avhysning kan också ske efter en tvångsvis försäljning av fast egendom eller en bostadsrätt om köparen begär handräckning för att avlägsna tidigare ägare eller nyttjanderättshavare.

Vi har övervägt om det bör införas ett krav på att utskökningsstitlen ska ha fått laga kraft innan en avhysning får verkställas eller om det bör införas ökade möjligheter för domstol att meddela inhibition. Vi anser dock att gällande regler i kombination med att vi föreslår en lagstadgad skyldighet för Kronofogdemyndigheten att tillämpa proportionalitetsprincipen och att Kronofogdemyndigheten särskilt ska beakta om avhysningen avser svarandens eller tredje mans hem om det blir aktuellt att överväga anstånd med verkställigheten utgör tillräckliga skyddsregler. Vi anser därför att det inte behöver införas några fler möjligheter att skjuta upp verkställigheten av en avhysning. Vi anser också att gällande tidsfrister är ändamålsenliga och väl avvägda.

Vid avhysning från en bostad ska Kronofogdemyndigheten alltid underrätta socialnämnden i förväg för att socialnämnden ska kunna hjälpa framför allt barnfamiljer som tvingas flytta från sin bostad. Vi föreslår att

Kronofogdemyndigheten också ska kontrollera att socialnämnden mottagit underrättelsen. Vidare föreslår vi att Kronofogdemyndigheten ska underrätta socialnämnden så fort en bostad utmätts för att socialnämnden ska kunna arbeta för att motverka eller underlätta en eventuell framtida försäljning av bostaden och efterföljande handräckning.

2.10 En effektivare hantering av avhysningsgods leder till minskade kostnader för magasinering

När Kronofogdemyndigheten verkställer en avhysning påträffas det ofta egendom som inte tas om hand av den som ska avhysas. Kronofogdemyndighetens hantering av avhysningsgods innebär många gånger praktiska svårigheter och kostar mycket pengar. De senaste två åren har den årliga kostnaden legat mellan 9 och 10 miljoner kronor. Staten har stått för merparten av kostnaden. Vi föreslår att Kronofogdemyndigheten ska kunna kasta egendom som uppenbart saknar värde eller av annat skäl inte bör förvaras. Innan egendomen kastas ska parterna underrättas, om det kan ha betydelse för dem. Förslaget innebär att Kronofogdemyndigheten inte behöver magasinera lika mycket egendom som i dag vilket kommer att leda till lägre magasineringskostnader för staten.

2.11 Bostadsrätter ska kunna utmätas och säljas på samma sätt som småhusfastigheter

Bostadsrätter kan under vissa förhållanden undantas från utmätning på grund av att svaranden har behov av egendomen, s.k. beneficieegendom. Det bakomliggande syftet är att svaranden och svarandens familj ska vara skyddade av bostadssociala skäl. Det finns emellertid inte något motsvarande skydd för andra bostadsformer förutom hyreslägenheter som skyddas genom att de inte får överlätas och därmed inte har något förmögensvärde som kan utmätas. Småhusfastigheter får utmätas så länge det är försvarligt med hänsyn till det ekonomiska utfallet och även i övrigt är proportionerligt. Även i dagens samhälle finns det ett starkt socialt skyddsbehov för bostäder. Men skyddsbehovet är detsamma för den som äger en småhusfastighet eller något annat boende som för den som äger en bostadsrätt. Vi anser att detta skyddsbehov ska tillgodoses genom att Kronofogdemyndigheten i varje enskilt fall ska göra en försvarlighets- och proportionalitetsbedömning innan en bostad utmätts, inte som i dag genom att bostadsrätter särbehandlas genom beneficiebestämmelser. Vi föreslår därför att bostadsrätter ska kunna utmätas på samma sätt som småhusfastigheter.

Vi föreslår också att reglerna om tvångsvis försäljning av bostadsrätter harmoniseras med reglerna om tvångsvis försäljning av fast egendom. De tidsfrister och möjligheter att bevilja anstånd som gäller vid försäljning av fast egendom ska även gälla vid försäljning av bostadsrätter. Vidare föreslår vi att Kronofogdemyndighetens avgifter för försäljning harmoniseras. Förslagen innebär enhetliga och mer lättillämpade regler för tvångsvis försäljning av bostäder.

2.11.1 Ett modernare förfarande för Kronofogdemyndighetens försäljning av fast egendom

Vi föreslår att reglerna om Kronofogdemyndighetens försäljning av fast egendom moderniseras och teknikanpassas så att fast egendom kan säljas på offentlig auktion genom både muntligt, skriftligt och elektroniskt budgivningsförfarande. Den som deltar i en muntlig budgivning ska kunna vara närvarande genom videolänk. Olika budgivningssätt ska kunna kombineras i ett och samma auktionsförfarande. Bevaknings- och fördelnings-sammanträden ska inte längre vara obligatoriska utan Kronofogdemyndigheten ska i varje enskilt fall ta ställning till om sammanträde behövs. Vårt förslag innebär att försäljningsprocessen kan behovsanpassas vilket leder till ökad effektivitet och minskade kostnader för såväl Kronofogdemyndigheten som parterna.

2.12 Avslutande reflektioner

I förhållande till det breda uppdraget har utredningstiden varit kort. Som jag nämnde inledningsvis har utmaningarna varit stora. Regelverket är komplext och sammanvävt. Språket är ålderdomligt. I utredningens direktiv angavs det särskilt att vi inte behövde göra en fullständig språklig översyn av utsökningsbalken. Egentligen tycker jag att en modernisering av utsökningsbalken borde omfatta en genomgripande språklig översyn av hela regelverket, men det hade varit en så omfattande uppgift att andra ännu mer angelägna frågor hade fått stå tillbaka. Många andra regelverk hänvisar till utsökningsbalken vilket har gjort det svårt för oss att överblicka behovet av följdändringar i annan lagstiftning. Utredningen har identifierat ett antal frågor som skulle kunna behöva utredas men som vi inte haft möjlighet att prioritera. Vi har inte heller kunnat göra en så total översyn av regelverket som skulle behövas för en fullständig modernisering av utsökningsbalken. Med längre utredningstid hade vi naturligtvis kunnat göra mer. Å andra sidan är vårt betänkande även med de avgränsningar som vi tillämpat mycket omfattande och det innehåller

väldigt många förslag i både små och stora frågor. Längre utredningstid hade kunnat innebära en mer genomarbetad produkt men det finns en risk att ännu fler frågor hade kommit att behandlas vilket skulle tynga den fortsatta beredningen. Det är min förhoppning att Utsökningsutredningens betänkande ska vara den första länken i en kedja som leder fram till en modernt regelverk som är anpassat till dagens samhällsförhållanden.